

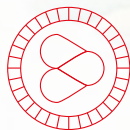

Præsten

PRÆSTEFORENINGENS BLAD » 114. ÅRGANG

» 9. AUGUST 2024

» #32-33

AKTIV DØDSHJÆLP

Den lille havfrue og drømmen
om det evige liv

SIDE 598

BIBELOVERSÆTTELSE

Fri os fra den eller det onde?

SIDE 607

ANMELDELSE

Historien om, hvordan
historien blev fortalt

SIDE 600

Kristian Leth og Peter Snejbjerg har skabt
en overdådig graphic novel om Jesus set
fra Maria Magdalenes synsvinkel.

Velkomponeret ... en fin introduktion
til kristendommen.

Kristeligt Dagblad

Meget vellykket
graphic novel.

Litteratursiden

Giver læseren et godt
indblik i miljøet.

Børn & Bøger

En god gave til
en konfirmand.

Kirke.dk

Bibelselskabet

INDHOLD

DEBAT

At leve på evighedens vilkår
belyst gennem H.C. Andersens

»Den lille havfrue«
Af Dorte Dideriksen

SIDE 598

ANMELDELSE

Carsten Bach-Nielsen
Kirkehistorie
- folkesag og skolefag
(Sara Dommerby Toft)

SIDE 600

PRÆDIKENVEJLEDNING

13. søndag efter trinitatis

Af Hanne Jul Jakobsen

SIDE 603

14. søndag efter trinitatis

Af Peter Nejsum

SIDE 605

TEOLOGI

Fadervor: Fri os fra det onde
eller Fri os fra den Onde

Af Kirsten Nielsen

SIDE 607

RUBRIKKER

Fra sekretariatet
Personalia
Ledige stillinger

SIDE 612

SIDE 612

SIDE 613

»Man kan heller ikke sige om sig selv: 'Jeg er et meget ydmygt menneske!' eller: 'Jeg er virkelig god til at tjene andre.' Siger man det højt eller blamerer sig på de sociale medier om det gode, man gør, ændrer det straks karakter og bliver kalkulerende«. Hanne Jul Jakobsen skriver prædikenvejledning

Aktiv dødshjælp: »Når kroppen gøres til et selvstændigt rettighedsområde, sker der en amputation af menneskesynet, idet rettighedsbegrebet kolliderer med autonomibegrebet«. Dorte Dideriksen tager H.C. Andersen til hjælp for at belyse debatten om aktiv dødshjælp. En hovedpointe er, at debatten handler mere om krop end om liv og sjæl.

Fri os fra det onde. Eller er det »den Onde«? Kirsten Nielsen undersøger et essentielt aspekt i arbejdet med bibeloversættelse. Og nu oven i købet i et aktuelt aspekt.

Historien om historien: »Det er spændende at forholde sig til, hvor hurtigt historiesynet og -brugen i virkeligheden forandres i skolen«. Carsten Bach-Nielsen har skrevet om brugen af kirkehistorien i det lange perspektiv i skolens undervisning.

Jakob Brønnum
Redaktør

Forsidefoto:

Anonym skildring (præ-Disney)
af H.C. Andersens »Den lille havfrue«

Præsteforeningen

AT LEVE PÅ EVIGHEDENS VILKÅR BELYST GENNEM H.C. ANDERSENS »DEN LILLE HAVFRUE«

Dorte Dideriksen,
Bredballe Sogn

Indledning

I et lille kongerige, hvor prinsen på sin 18 års fødselsdag samler Danmarks ungdom, søger man at finde *den danske model* i forhold til menneskets endelighed. Sådan kunne H.C. Andersen uden tvivl have begyndt et af sine storslåede eventyr. Debatten er vigtig, fordi vi er mennesker i bevægelse, men hvorfor ikke kaste et blik på eventyret om »Den lille havfrue«. Et eventyr, som netop handler om menneskets endelighed, idet den lille havfrue ønsker sig en udødelig sjæl.

Eventyrets magi

For H.C. Andersen og romantikken melder spørgsmålet sig: Findes der andre veje at vinde sin sjæl på end ved kærlighed? Eventyret »Den lille havfrue« kan ses som en gennemspilning og svar på dette spørgsmål: Ja, gennem tilgivelse og afkald kan man opstå som et nyt menneske. Dette er et bud på, at der findes overlevelsesmuligheder, når livet havarerer.

Den lille havfrue tager sin skæbne på sig, da prinsen ikke gengælder hendes kærlighed. Hun stilles overfor valget at slå ham ihjel og genvinde sin havfruehale eller at ende som havskum, men den lille havfrue vælger et tredje, for idet hun kaster dolken i havet, træffer hun et valg, som er forankret i kærlighed.

Når der gives rum og plads til, at et menneske kan træffe et valg, vil der altid være mulighed for både brud og samling. Solens lys, som i eventyret stiger af havets skød, medfører en spaltning af lyset, som diffust bevæger sig i alle retninger, men denne spaltning repræsenterer den brede form for kærlighed. Menneskets lidenskab har gennem en smertefuld forvandling mulighed for opstandelse, hvilket ses ved, at H.C. Andersen ikke lader den lille havfrue forsvinde som havskum, men lader hende opstå som en luftånd.

Nu steg solen frem af havet. Strålerne faldt så mildt og varmt på det dødskolde havskum, og den lille havfrue følte ikke til døden, hun så den klare sol, og oppe over hende svævede hundrede gennemsigtige, dejlige skabninger; hun kunne gennem dem se skibets hvide sejl og himlens røde skyer, deres stemme var melodi, men så åndig, at intet menneskeligt øre kunne høre den, ligesom intet jordisk øje kunne se dem; uden vinger svævede de ved deres egen lethed gennem luften. Den lille havfrue så, at hun havde et legeme som de, det hævede sig mere og mere op af skummet.

Rettighedsbegrebet og den sunde autonomi

Debatten omkring aktiv dødshjælp er ifølge sognepræst Kathrine Lilleør, som har en ph.d. i H.C. Andersen, lige så vigtig en debat som debatten omkring fri abort. Der er tale om menneskets frihed til at bestemme over egen krop, men hvad med liv og sjæl? Når kroppen gøres til et selvstændigt rettighedsområde, sker der en amputation af menneskesynet, idet rettighedsbegrebet kolliderer med autonomibegrebet. Den sunde autonomi, altså den for mennesket begrænsede frihed til at bruge de ressourcer, vi er i besiddelse af, opretholdes

»Der er tale om menneskets frihed til at bestemme over egen krop, men hvad med liv og sjæl?«

på nuværende tidspunkt i den livsforlængende behandling, gennem palliation.

Vi har et behandlingssystem, som hele tiden giver nye muligheder for behandling, hvilket netop er »the tipping point«, for hvem tager ansvar for det liv, der skal leves, når sundhedsvæsenet i dag kan få os til at overleve mere. »Når vi regnes som ansvarlige nok til i den yderste stund at kunne sige ja til terminal smertelindring, hvorfor vil man så ikke stille os spørgsmålet tidligere«, skriver Kathrine Lilleør.

Vender vi tilbage til H.C. Andersens eventyr, som kan ses som en skabelon for forsynet og forsoningen, altså for at finde den brede form for kærlighed igennem et lidelsesforløb, så har vi i Danmark en nuværende model, som ud fra et humanistisk samaritansk perspektiv ikke kun sikrer værdighed, men også opretholder et autonomibaseret menneskesyn.

Det er muligt at sige nej til livsforlængende behandling og genoplivning. Diskussionen omkring en værdig død må nødvendigvis arbejde med en sikring af denne sunde autonomi, hvor hverken samfund eller behandlingssystem foranlediger til en selvberørende ageren, der er drevet af afmagt eller af hensyn. Diskussionen må nødvendigvis indkredse muligheden for selv at tage ansvar for sin situation.

Bevægelse i retning af den danske model

Sognepræst Kathrine Lilleør udtaler: »Jeg har bevæget mig over år, men jeg har ikke bevæget mig i retning af at have et mur- og na-

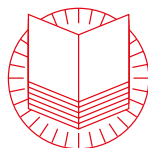
gelfast synspunkt. Jeg glæder mig til diskussionerne i udvalget. Diskussioner med stor åbenhed, så man kan skifte standpunkt undervejs, fordi man lader sig bevæge af, hvad der bliver sagt«.

Men hvad er den *danske model*? Emma Helledie, som er afdelingslæge i Enhed for Lindrende Behandling på Aarhus Universitetshospital og Jesper Grund Rosendal, som er klinisk sygeplejespecialist ved Diakonissestiftelsens Hospice er trådt ud af regeringens arbejdsgruppe, fordi de mener, at den i stedet for at tage udgangspunkt i, hvordan vi sikrer en værdig død i udarbejdelse af et refleksionsoplæg til regeringen, drøfter muligheden for at levere anbefalinger til konkrete modeller.

Sognepræst og debattør om palliation og eutanasi Inge Marie Kirketerp Hansen skriver i et indlæg på LinkedIn:

Igennem pleje og omsorg både for krop, sjæl og sind kan sprækkerne opstå. Igennem mødet med professionelle, der ikke ser en sag, men et værdifuldt menneske, kan de føle, at de selv trækkes frem i lyset. Og med god palliativ omsorg kan også en døende opleve, at selvom livet ikke er fuld af dage, så kan dagene være fulde af liv.

Igennem diskussionen af en værdig død og muligheden for *den danske model* kan vi måske øve os i at lade lyset komme ind ad sprækkerne ved at tænke mere poetisk. »Den lille havfrue« så solen stige op fra havets skød, og H.C. Andersen lod hende leve på evighedsens vilkår. ❧

Hvordan kirkehistorien er blevet fortalt

Anmeldt af

Sara Dommerby Toft,
Hasseriis

Kirkehistorie

- folkesag og skolefag

Carsten Bach-Nielsen

Eksistensen, 220 sider

SELVOM EMNET ER kirkehistorien, bevæger kirkehistorikeren Carsten Bach-Nielsen sig i sin seneste bog ind på et nyt område, nemlig det skolehistoriske. For det er ikke kirkehistorieskrivningens historie, men derimod brugen af kirkehistorien, der er i fokus, primært i børneskolen, men bl.a. også på højskolen og seminarierne.

» Her fremhæves særligt *erindringsstedet*: et forholdsvist nyt begreb, som historikeren Inge Adriansen lancerede i 2010

Området er, som Bach-Nielsen konstaterer, sjældent befolket af professionelle historikere eller kirkehistorikere. Oftest vil vi møde forfattere, der ikke er belastet af overvejelser over historiografi,

historiefilosofi og historisk metode. Det afspejles også i mange af de skolebøger, Bach-Nielsen systematisk har gennemlæst og i sin bog giver et bredt indblik i.

Erindringsstedet

Bach-Nielsen indleder i modsætning her til sin bog med et fint kapitel med metodiske overvejelser. Her fremhæves særligt *erindringsstedet*: et forholdsvist nyt begreb, som historikeren Inge Adriansen lancerede i 2010, og som betegner både materielle steder, monumenter eller genstande og immaterielle erindringsfællesskaber. Erindringsstedet binder en gruppe sammen i kraft af en fælles (konstrueret) erindring, et identitetsskabende fællesskab med fortiden. Og det er netop bogens emne: kirkehistorien som erindringssted - dens storhed og fald fra 1780'erne til 1930'erne.

Igennem ti kapitler, der, som Bach-Nielsen selv anfører, er tematiske, og derfor, til en vis grad overlapper og gentager hinanden, gennemgår han formidlingen af kirkehistorien i dansk skole- og folkeliv fra reformationen og frem til tiden efter 2. verdenskrig. Bogen minder på sin vis mere om en antologi end om en historisk fremstilling, så det er bedst at gå til den som en artikelsamling. De tre områder, der undersøges, er den fysiske monumentalisering af kirkens historie i det offentlige rum, skolebøgerne samt de

kirkehistoriske sange, der særligt blev til i 1800-tallet.

Bach-Nielsen skriver veloplagt, men på et så højt niveau, at man skal have en god portion historisk indsigt for at kunne hænge på. Til gengæld er der meget at hente, ikke mindst også i form af overvejelser om historiesyn og historiebrug. Det er spændende at forholde sig til, hvor hurtigt historiesynet og -brugen i virkeligheden forandres i skolen. I tiden efter reformationen behandles historien i overensstemmelse med antikken og renaissancehumanismen som *historier*, altså uden noget sammenhængende forløb. Samtidig er den kirkehistorie, der bryder frem i århundredet efter reformationen, stærkt polemisk vendt mod pavekirken. En tendens, der ikke ophører, før kirkehistorien som skolefag tørrer ud i det 20. århundrede.

En mere lineær brug af historien

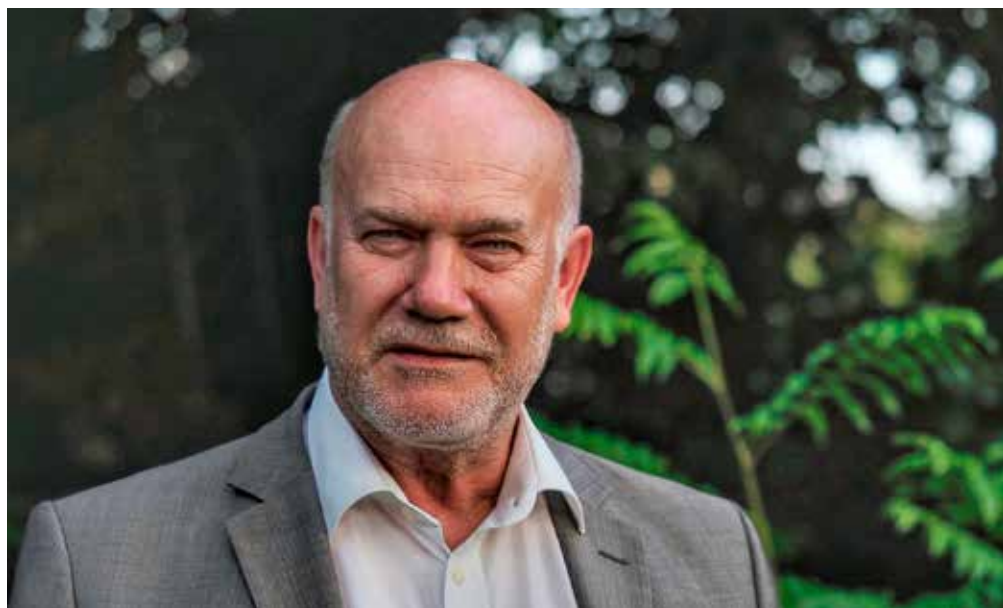
Med oplysningstiden får man en anden mere lineær brug af historien, selvom historieformidlingen stadig er præget

af tendentiøs og anekdotisk historiefortælling. Overraskende er det at læse, at det er Holberg, og ikke Grundtvig, der er ophavsmand til formuleringen »menneske først, og kristen så!«. Men at Grundtvig

» At kirkehistorien ofte er blevet formidlet af glade amatører og middelmådige poeter viser sig bl.a. i (ufrivilligt) morsomme frembringelser, som fx sangen 'Der var en Yankee af Sten og Staal'

er den, der har viderebragt det levedygtige slagord, er der stadig en grund til; for han fylder som bekendt så meget, at enhver, der beskæftiger sig med kirke og skole helt frem til 100 år efter hans død, enten må tage afstand fra eller vedkende sig hans arv. Grundtvigs kirkehistorieformidling slår til gengæld ikke så stærkt igennem, når det gælder hans historiesyn, der netop er konstruerede erindringssteder, der er struktureret omkring tanken om de syv menighe- »

Carsten Bach-Nielsen skriver veloplagt om skolens måde at fortælle kirkehistorien

ders fremtræden i verdenshistorien. Det er derimod hans poesi, der kommer til at stå tilbage som det holdbare; for det er hans bibel- og kirkehistoriske sange, der stadig holder vand i dag.

1800-tallet og det tidlige 1900-tal kommer med en sand overflod af kirkehistoriske lærebøger, af meget svingende kvalitet og indhold. Gennemgangen af dem kan virke lidt tør, men giver et godt indblik i, hvordan formidlingen af kirkehistorien i den grad var spændt for den evangelisk-lutherske polemiks vogn. Samtidig bliver kirkehistoriske helte og heltinder brugt som motiver i kunsten, særligt i kirkekunsten og ikke mindst i sangskrivningen, der med vekslende held formidler den kristne kirkes historie til ungdommen.

Bach-Nielsen synes for undertegnede at skrive mest levende og interessant, når det gælder kirkehistoriens formidling i kunst og musik, men det kan hænges sammen med min egen interesse. At kirkehistorien ofte er blevet formidlet af glade amatører og middelmådige poeter viser sig bl.a. i (ufrivilligt) morsomme frembringelser, som fx sangen »Der var en Yankee af Sten og Staal« om dengang, hvor Stanley fandt Livingstone. Sådan er der mange oplysende og til tider både overraskende og sjove detaljer i Bach-Nielsens gennemgang af kirkehistoriebrugen frem til efter 2. verdenskrig.

Også bygninger, monumenter og udsmykninger bliver gennemgået og analyseret. En særlig plads i bogen har Marmorkirken i København, der med sine skulpturer står som et fysisk monument over netop den epoke, der blev central, da kirkehistorien var skolefag og folkesag.

1800-tallet var en tid med opblomstring og opbygning, når det gælder erindringssteder. De konstruerede erindringsfællesskaber med fortiden, som var med til at forme den identitet og kultur, som Danmark trådte ind i det 20. århundrede med.

Gennemgående er en refleksion over netop historiebrug og historiesyn i de

forskellige epoker i skolen og i tiden i det hele taget. Hvad vælges ud, og hvad glemmes og gemmes væk? Hvem vil vi være i stue med, og hvem bliver kætterdømt og udskammet? Der er ingen tvivl om, at kirkehistorien som skolefag og folkesag til tider har været både skævvredet og misbrugt, og Bach-Nielsen konkluderer, at kirkehistorien i den grad havde godt af at komme ind i den almindelige historieformidling, hvor den ikke skulle levere et defensorat for sig selv.

I klørerne på en skævvridende strømning

Jeg er enig i, at det ikke klæder den kirkehistoriske formidling at blive for polemiserende; men modsat kunne man spørge, om kirkehistorien i tiden efter 1960 ikke blot kommer i klørerne på en mindst lige så tendentiøs og skævvridende strømning. Hvis man hører til den generation, der gik i skole i 80'erne og på gymnasiet i 90'erne, er man blevet undervist af lærere, der ofte havde det materialistiske historiesyn som baggrundstæppe for den i øvrigt sparsomme og vilkårlige (kirke-) historieundervisning. Det kunne være et godt bud på en opfølger til denne bog at undersøge brugen af kirkehistorien og formidlingen af kristendommen i folkeskole og kulturliv i perioden fra 1960 og frem til i dag.

» Helt overordnet kan bogen også bruges til en egen refleksion over, hvilke erindringssteder og hvilket historiesyn, man selv gør brug af

Helt overordnet kan bogen også bruges til en egen refleksion over, hvilke erindringssteder og hvilket historiesyn, man selv gør brug af. Vi underviser både børn, unge og voksne, og nogle af os har vel også historiske beretninger og overvejelser med i prædikenen i ny og næ, og ved siden af den generelle belysning af sit emne kan bogen bruges som afsæt til netop at reflektere over, hvilken brug man selv gør af kirkehistorien i sit arbejde. ☞

13. søndag efter trinitatis

Første Timotheusbrev 1,12-17 og
Matthæusevangeliet 20,20-28/
Zebedæussønnernes ønske

Hanne Jul Jakobsen,
sognepræst i
Møllevangskirken,
Aarhus V

Foto: Lars Salomonsen

» Uanset om vi befinder os i storpolitik, i kirken, på arbejdspladsen eller i familien, så er der tale om magtforhold

Til tekststykket

På en måde er der ikke noget at sige til, at moren forsøger at tage en genvej for sine dygtige sønner til de bedste pladser i Guds rige. Det er sådan, det fungerer alle andre steder. De, der bliver ved med at ringe og spørge, ender som regel med at komme foran i køen til børnehaven, til chefjobbet, til lejligheden, til operationsbordet. Men Jesus siger: »Du aner ikke, hvad du spørger om. Det kræver blod, sved og tårer at have plads ved siden af mig«, og lader hende og os andre forstå, at bordplanen i Guds rige ikke indbefatter et højbord for særligt unikke og gode mennesker. De andre disciple bliver vrede på de to brødre over, at de forsøger at reservere de bedste pladser. De havde åbenbart heller ikke forstået, at statusforholdene i Guds rige er vendt op og ned: »I må ikke misbruge jeres magt. Den største er den, som tjener andre!«

Til sagen

Jesus udfordrer os på tværs af tid: »Den, der vil være stor blandt jer, skal være jeres tjener!« Ja, verden er indrettet på en måde, så nogen har magt til at bestemme over andre. Det kan ikke være anderledes; men op igennem verdenshistorien og i dag er der utallige eksempler på, hvordan magt kan korrumpere magthavere, så de mister ydmygheden i forhold til opgaven og andre mennesker. »Sådan skal det ikke være blandt jer«, siger Jesus, og vi bliver

SALMER

- 745 Vågn op og slå på dine strenge
- 873 (100 salmer) Usynlige, som ingen kan beskrive
- 365 Guds kærlighed ej grænse ved
- 613 Herre, du vandrer forsoningens vej
- 321,6-7 O Kristelighed
- 728 Du gav mig, o Herre

udfordret til at overveje vores ageren. Hvordan bruger vi den magt, vi har fået? Bruger vi den til at fremme vores egne interesser og ambitioner, eller bruger vi den til at fremme livet for andre og vores omgivelser? Uanset om vi befinder os i storpolitik, i kirken, på arbejdspladsen eller i familien, så er der tale om magtforhold. At have magt indbefatter et ansvar for at lære sig ydmyghed. Magt er et redskab til at tjene andre og ikke et mål i sig selv. Det er ydmygheden, der lærer os det. Pladserne ved siden af Kristus er ikke hvilesæder eller ophøjede hæderspladser. De er midt iblandt denne verdens mindste.

Til debat

Kan man overhovedet prædike om ydmyghed uden at forvanske den? I hvert fald kan det være vanskeligt at kom- »

me med erfaringsnære eksempler på ydmyghed og tjeneste, uden at det bliver enten banalt, moraliserende eller selv-hævdede. Man kan heller ikke sige om sig selv: »Jeg er et meget ydmygt menneske!« eller: »Jeg er virkelig god til at tjene andre«. Siger man det højt eller blame-rer sig på de sociale medier om det gode, man gør, ændrer det straks karakter og bliver kalkulerende. Ydmyghed er ikke at holde sig tilbage eller blive holdt nede. Ydmyghed er snarere en indstilling til, at alle har ret til at være her, og en erkendelse af, at jeg ikke har mere ret. Ydmyghed er et gammelt ord, som ikke bruges meget i almindelig tale mere; men betyder det, at vi er blevet mindre ydmyge end tidligere generationer?

Tilfælles

Vi kender det måske, når vi forsøger at distancere os fra det almindelige og har en længsel efter at skille os ud som noget særligt. Når vi anstrenger os for at stikke hovedet op over mængden, sige eller gøre noget spektakulært, der gør, at vi bliver set, husket og anerkendt. Så står vi der, og hvad så?

Den svenske præst Tomas Sjödin har skrevet en bog med den sigende titel: »Den der finder sin plads, tager ikke en andens«. Det kender vi måske som erfaringen af, hvordan meningen med vores liv kan finde os i form af en opgave eller et andet menneske. At vi finder vores plads, når vi giver plads til andre. Måske er det pladsen ved siden af Kristus, eller nærmere Kristus, der tager plads i vores hjerte?

Tilskyndelser

1. Vær ikke så optaget af, hvor meget du tjener, men overvej hellere, om du tjener nogen.
2. Hvis du vil have plads ved siden af Jesus, så sæt dig ved siden af den, der har brug for dig.
3. Forsøg altid at sætte dig i andres sted.

Tilnærmelser

På en Sociale Højskole er der groft sagt tre typer: 1) Dem, der vil redde verden,

2) Dem, der elsker love og regler og bare hurtigst muligt ønsker sig magt over andre mennesker, og 3) Dem, der selv er en eller anden slags offer. Sådan definerer Lotte sig selv og sine medstuderende. Lotte var mest en etter, altså typen, der ville redde verden. Hun bliver socialrådgiver og brænder for de mennesker i systemet, hun skal redde. Hun vil så gerne gøre en forskel, og så er hun kæreste med Michael. Hun har veninder, går til sommerfester, har overblik og navigerer i tilværelsen med overskud – eller sådan bliver hun i hvert fald oplevet. Indtil en dag, hvor hun pludselig ikke har noget af det mere. Hun mister sin kæreste. Hun mister sit job. Hun mister fuldkommen fodfæste. Hun kender systemet ud og ind som socialrådgiver – men nu er det hende, der sidder på den anden side af bordet sammen med alle de andre, som på en eller anden måde kæmper for at finde deres plads. Der er en verden til forskel på at være på den ene eller den anden side af bordet. Det vidste Lotte egentlig godt, men nu mærker hun det på egen krop. Jeg tror det, Lotte lærer, minder om den form for ydmyghed, Jesus taler om, når han siger: »Den, der vil være stor blandt jer, skal være jeres tjener«.

Læs om Lottes kamp for at finde sin plads i romanen: »Endnu en dag i Guds skaberværk« af Katrine Marie Guldager, Gyldendals Forlag. Den vil ret enkelt kunne bruges som afsæt for en prædiken, også uden at menigheden kender den.

Tilknytning

Du, livets kraft og viljens styrke, fyld os med livsmod og energi til de opgaver der ligger og venter på os. Frels os fra magtsyge og styrk os med tålmodighed til at lytte og lære, til at arbejde og bære. Giv vores øjne blik for den svage og hjælp os til at finde glæde i det vi kan og styrke til det vi skal. ☞

14. søndag efter trinitatis

Joh 15,1-5 /

Den syge ved Bethesda dam

Peter Nejsum,
sognepræst ved
Brønshøj Kirke

» Der er ellers rigeligt af eksempler at tage af fra den diagnosefyldte tid, vi lever i

Selvfølgelig vil jeg være rask!

Jeg har ikke lyst til at prædike over Jesus' spørgsmål til den syge: »Vil du være rask?« Det kan der ellers komme en udmærket prædiken ud af, hvor man udlægger Jesus' spørgsmål som en tvivl om, hvorvidt manden overhovedet vil være rask, eller om han dybest set ikke foretrækker sin ansvarsfri rolle som offer og som den, det er synd for. Derfor siger han ikke bare: »Ja, der er intet, jeg hellere vil!« men beklager sig over, at han ikke har nogen, der kan hjælpe ham i, når vandet er i oprør.

Der er ellers rigeligt af eksempler at tage af fra den diagnosefyldte tid, vi lever i, hvor det ud fra en overfladisk betragtning kan virke tillukkende at unddrage sig verdens forpligtelser. Prædiker man den vej, er det vigtigt at gøre sig klart, hvordan det egentlig høres af den, der selv er syg og aldeles ikke vil være det. Det kan hurtigt være at føje spot til skade, og det er grunden til, at jeg denne søndag hellere vil gå en anden vej.

Giv Gud en chance på sabbatten

Som historien fortælles, er det egentlig ikke selve helbredelsen, der står i centrum: Det gør til gengæld det efterfølgende møde med den helbredte og de jøder,

SALMER

- 3 Lovsyrer Herren, min mund og mit indre
- 523 Min nåde er dig nok
- 395 Guds ord blev aldrig bundet
- 157 Betesda-søjlernes buegange
- 652 Vor Herre! til dig må jeg ty
- 441 Alle mine kilder skal være hos dig

der bebrejder ham at bære på noget på en sabbat. Det kunne man gøre til omdrejningspunkt for prædikenen.

Manden takker ikke Jesus og opfører sig i virkeligheden meget ucharmerende: Da han bliver bebrejdet, at han bærer rundt på noget på en sabbat, skyder han skylden på »ham, der helbredte mig«. Senere opsøger han aktivt Jesus' modstandere for at fortælle dem, at han nu ved, hvem det er, der på en sabbat bad ham om at »tage sin bære og gå«, selvom han ved, det får konsekvenser for Jesus.

Hvad er meningen med det? Det kunne være at udstille den helbredte som et dårligt og utaknemligt menneske, der »

alligevel bliver en helbredelse til del uden smålig skelen til dette. Eller - og det er mindst lige så evangelisk - for at fremhæve, at den ånd, der gør levende, som strømmer gennem Jesus, for enhver pris vil sætte sig igennem. Også selvom vi mangler både taknemlighed og takt og svigter den, vi modtager livet af.

Der er to værdisystemer, som står for skud her: Det løsgående skaberord, Jesus forvalter, bliver for det første et opgør med sabbatreglernes stive excel-ark. Jesus nøjes jo ikke med at helbrede manden, men beder ham hele tre gange: »Tag din bære og gå!«

For det andet gøres der op med den ubarmhertige facon, Bethesdadammen fungerer på: At det kun er den første, der kommer i, som bliver helbredt. Generelt er man i dag optaget af at være *den første*, ikke bare at »komme først til mølle«, men at være den første: Den første kvindelige statsminister eller den første afrikanske vinder af den grønne trøje i Tour de France. Den, der først er med på nye trends, er noget - alle vi andre, der kommer halsende efter, er ikke. Det gør Jesus op med ved at helbrede manden fra midten, eller måske snarere fra bagtroppen.

»Man kan leve som grantræet i H.C. Andersen eventyr af samme navn, der aldrig rigtig formår at glæde sig over det, der sker for den lige nu«

Ventetid

Evangeliet handler også om at vente. Den stakkels mand ved Bethesda dam har ventet i 38 år. I øvrigt præcis lige så længe som israelitterne i sin tid vandrede rundt i ørkenen, inden de kunne krydse Zered-floden, der blev et vendepunkt i ørkenvandringen (5 Mos 2,14). Det gør noget ved et menneske at leve i *venten*. Det kan blive en livsstil at vente på, at alting bliver bedre. Den ubestemte venten på, at alting pludselig bliver bedre. At den indesluttede ægtemand pludselig løser op og giver et kærlighedsløst ægteskab nyt liv. At det uforklarlige mismod, der kan gribe en, selvom man har alle de ydre tegn på lykke, pludselig forsvinder. At den belastende livsfase, man er i lige nu, med ét forandrer sig. I mellemtiden går man og bider tænderne sammen i stedet for at handle og venter på, at alt bliver godt.

Man kan leve som grantræet, i H.C. Andersen eventyr af samme navn, der aldrig rigtig formår at glæde sig over det, der sker for det lige nu, men hele tiden er optaget af at vente på det fantastiske, og når det sker, glemmer det at skønne på det. Måske er det baggrunden for Jesus' spørgsmål: Vil du være rask? Det er blevet en livsstil at vente.

Det er et opgør med enhver stoisk affinden sig med situationen, Jesus foretager her. »Jamen jeg har ikke et menneske, der kan hjælpe mig«. »Jo, du har mig!«

At bære på noget

En fin iagttagelse, som måske ikke kan bære en hel prædiken, men alligevel skal nævnes her, gør Marianne Christiansen i *I anden række*, Aros 2009: Der er altid noget, der skal bæres. For den lamme mand er det ikke bare mandens bære, men de 38 års liv som lam og alt det liv, han havde misset. Det må han bære med sig. For andre af os kan det være mindet om alt det, der var, eller skylden, bitterheden, skammen, man må bære med sig. Men vi er netop ikke bundet til at blive i det, men kan bære fortiden med alt, hvad den rummer, med os ind i fremtiden. ☪

Fadervor: Fri os fra det onde eller Fri os fra den Onde¹

Kirsten Nielsen,
professor emeritus

2036 er det 500 år siden, at reformationen blev indført i Danmark. Det Danske Bibelselskab ønsker at fejre jubilæet med en ny autoriseret bibeloversættelse, og det giver naturligvis anledning til at overveje, hvordan man skal gengive en så central tekst som Fadervor. Hvad der interesserer mig i denne sammenhæng, er formuleringen af den syvende bøn. I 1992-oversættelsen er den græske tekst gengivet på denne måde: »og led os ikke ind i fristelse, men fri os

» Teksten kan også oversættes: 'og led os ikke ind i fristelse, men fri os fra den Onde'

fra det onde«. Men er det den korrekte oversættelse? Det er i hvert fald ikke den eneste mulige. Teksten kan også oversættes: »og led os ikke ind i fristelse, men fri os fra den Onde«.

Nytestamentleren Bent Noack udgav i 1969 en bog om Fadervor.² Hovedtesen er, at Fadervor er en eskatologisk bøn. I slutningskapitlet formulerer han det på denne måde: »Det Fadervor som Jesus lærte

sine disciple er en bøn at bede i de sidste tider. Det er den forståelse af det som er gjort gældende her, og som er søgt godtgjort i gennemgangen af de enkelte bønner« (s. 221).

Frem gennem bogen analyserer Noack på god historisk-kritisk vis de enkelte bønners baggrund og deres betydning. Ved den syvende bøn (s. 96-111) påviser han bl.a. forbindelsen til ældre bønner som Davids Salmer, der også indeholder bønner om udfrielse og frelse. I Fadervor drejer det sig om at komme frelst igennem »de sidste tiders nød og trængsel og ondskab«. Bønnen er altså, som de forudgående bønner i Fadervor, en eskatologisk bøn. Noack sammenligner derpå formuleringen i Didake 10,5, hvor det hedder: »Kom din menighed i hu, Herre, og fri den fra alt ondt«. I Fadervor bruges derimod bestemt form: »Fri os fra det onde«, dvs. at her tales der ikke om »alt muligt ondt, som tænkes kan, men om eet onde nemlig, *det* onde« (s.105).

Derpå kommer så spørgsmålet, hvordan udtrykket τὸν πονηρὸν skal forstås. Her rejser Noack fire forskellige spørgsmål, som han er nødt til at undersøge:

- 1) Hvad er betydningen af ordet »ondt«? Tænkes der på synd eller ulykke?
- 2) Skal det oversættes ved »det onde« eller »den Onde«. Og er »den Onde« så djævelen? »

»Dommerbogen slutter med ordene: 'På den tid var der ingen konge i Israel. Enhver gjorde, hvad han fandt for godt' (Dom 21,25), og de sidste kapitler i Dommerbogen handler da også om massevoldtægt og krig«. Billedet illustrerer Dom 21,23. Set i den kontekst bliver Ruth Bos kongerigets fødselslegende, skriver Kirsten Nielsen

- 3) Hvordan forstå forholdsordet »fra«? Betyder det »for« eller »ud af«?
- 4) Bedes der om befrielse fra noget nutidigt eller noget kommende?

Noack når gennem sammenligning med andre steder, hvor glosen bruges, frem til, at der er tale om »ondskaben som en magt udenfor, udenom og over mennesker, en magt, der vil storme ind over dem der beder denne bøn« (s. 108). Der-

» Noack når gennem sammenligning med andre steder, hvor glosen bruges, frem til, at der er tale om 'ondskaben som en magt udenfor, udenom og over mennesker'

på gennemgår Noack spørgsmålet om »det onde« eller »den Onde«. Man kan ikke se på det græske ord, om det er neutrums eller maskulinum, så begge dele er muligt. Noack viser, at der er en del, der taler for den anden mulighed, da djævelen flere steder i Ny Testamente kal-

des »den Onde« (se Matt 13,19; Ef 6,16; 1 Joh 2,13,14). Hertil kommer nogle mere tvivlsomme steder (1 Joh 5,18ff.; Matt 5,11; 9,4; 5,37,39; 13,38), hvor oversætterne er uenige.

Matthæus har ifølge Noack »i flere tilfælde erstattet djævelen eller Satan med 'den Onde', men han har langt fra altid gjort det; han bruger både djævelen (i fristelseshistorien kap. 4) og Satan; derfor kan man med nogen ret spørge, om han ikke ville have gjort det her, hvis det var det, han mente«. Hertil vil jeg blot sige, at når Matthæus kan erstatte djævelen eller Satan med »den Onde« (jf. Matt 13,19 og parallellen i Mark 4,15, hvor Markus skriver Satan, mens Matthæus skriver »den Onde«, samt Luk 8,12, hvor Lukas skriver djævelen), så må Matthæus kunne bruge »den Onde« som et entydigt udtryk for netop djævelen/Satan.

Noack gør desuden opmærksom på, at »netop i en eskatologisk bøn, der beder om frelse fra den sidste store trængsel, er det på sin plads at nævne djævelen, nemlig som den der står bag al gudsfjendsk magts sidste stormløb mod Gud og hans rige« (s. 109).

Efter således at have givet en række argumenter for, at det må være »den Onde«, dvs. djævelen, bønneren drejer sig om, skriver Noack: »Alligevel tror jeg ikke at det er meningen. Fadervor er en jødisk bøn og tager som jødiske bønner ordet 'ondt' i den mest omfattende betydning; både antikrist og Satan hører med til det onde; men det er ikke dem, der sammenfatter alt ondt; det kan de gøre i apokalyptisk litteratur; men ikke godt i bønner. Jeg mener derfor, at man bør blive ved oversættelsen 'det onde'«. (s. 110).

Jeg må indrømme, at jeg undrede mig over den konklusion. For argumentet går alene på, at bønneren er en jødisk bøn, og at teksten ikke er en apokalyptisk tekst, dvs. ikke tilhører denne særlige genre. Måden at argumentere på passer godt ind i en historisk-kritisk tilgang, hvor man fokuserer på en teksts oprindelige kontekst og dens genre. Men når jeg mener, at argumenterne for oversættelsen

»fri os fra den Onde« er de stærkeste, så skyldes det ikke blot alle de historisk-kritiske argumenter, som Noack selv opregner, men at teksten også bør læses i dens intertekstualitet.

Intertekstuel læsning

Efter en længere periode, hvor den internationale forskning har haft fokus på de *historiske* spørgsmål, er der i de senere årtier sket en ændring i fokus ikke mindst i England og USA. Og hvor vi som eksegeter i meget lang tid har ladet os inspirere af tysk forskning, har den engelsksprogede forskning vundet mere og mere udbredelse. Og det har haft konsekvenser for vores forståelse af, hvad en tekst overhovedet er for noget.

For mig at se er det afgørende, at vi betragter hver enkelt bibelsk tekst som en del af et netværk af tekster. Betydningen af en tekst opstår i mødet med andre tekster, og en teksts intertekstualitet er da det netværk af tekster, som den pågældende tekst er i dialog med. Ligesom de enkelte tråde i et stykke tekstil først får deres funktion ved at være en del af tekstilets mønster, sådan er det også med den enkelte tekst i forhold til dens intertekster. Og lad mig her tilføje, at intertekster ikke behøver at være skriftlige, det kan også være de tanker og forestillinger, som vi læsere bringer med os.

Forfatterintention i form af citater

Når det gælder intertekstualitet opererer jeg med forskellige typer. Den enkleste form for intertekstualitet opstår, når en forfatter citerer fra ældre tekster og dermed udpeger hvilke intertekster, der skal tænkes med i fortolkningen. Dette gælder f.eks. fristelsesberetningen i Matt 4,1-11, hvor Jesus i sine svar til djævelen citerer fra Femte Mosebog.

Redaktionel intertekstualitet: Ruths Bog

I andre tilfælde gælder det den intertekstualitet, som redaktorerne af henholdsvis den hebraiske bibel og Det Gamle Testamente har skabt, da de placerede teksterne i en bestemt orden. Et godt

eksempel på denne redaktionelt skabte intertekstualitet er Ruths Bog. I den hebraiske bibel er Ruths Bog en af de fem festruller, og den bruges ved pinsefesten. Ved pinsefesten fejrer jøderne lovgivningen på Sinaj. Ruths Bog er dermed i dialog med fejringen af, hvad det vil sige at være jøde. I tolkningen af bogen lægges vægten da også på, at Ruth er den første proselyt, for hun sagde jo til sin svigermor, No'omi: »Din Gud skal være min Gud«. Her skaber placeringen mellem festrullerne og tilknytningen til en religiøs fest en vigtig intertekstualitet for forståelsen af, hvad der er det centrale i Ruths Bog.

I den bibeludgave, vi bruger, står Ruths Bog derimod mellem Dommerbogen og Første Samuelsbog. Dommerbogen slutter med ordene: »På den tid var der ingen konge i Israel. Enhver gjorde, hvad han fandt for godt« (Dom 21,25), og de sidste kapitler i Dommerbogen handler da også om massevoldtægt og krig.

» Når jeg mener, at argumenterne for oversættelsen 'fri os fra den Onde' er de stærkeste, så skyldes det ikke blot alle de historisk-kritiske argumenter, som Noack selv opregner, men at teksten også bør læses i dens intertekstualite

Første Samuelsbog handler til gengæld om indførelsen af kongedømmet. Og midt imellem Dommerbogens eksempler på lovløshed og Samuelsbøgenes beretninger om kongedømmets indførelse og første tid står så Ruths Bog med beretningen om Davids stammor, Ruth. Ja, Ruths Bog slutter faktisk med netop Davids stamtavle. Set i den kontekst bliver Ruths Bog kongedømmets fødselslegende. Fra kaos i den kongeløse tid over fortællingen om Ruth og Boaz til indførelsen af kongedømmet. Vi står altså over for to helt forskellige vægtninger af bogens budskab alt efter den valgte intertekstualitet. Ruth som proselyt eller Ruth som stammor til det davidiske kongedømme. »

Intertekstualitet og nyfortolkning af gamle tekster: Herrens lidende tjener

Den tredje form for intertekstualitet, som jeg vil pege på, er den, hvor en yngre tekst skaber ny betydning af en ældre. Det er jo, hvad der sker, når de nytestamentlige forfattere udlægger gammeltestamentlige tekster på en ny måde, eller når vi ved en kristen gudstjeneste læser en gammeltestamentlig tekst som andet end blot religionshistorisk baggrund. Lad os som eksempel tage brugen af sangen om den lidende Herrens tjener (Es 53) ved Langfredagsgudstjenesten. Her må jeg, som både er forsker og præst, stille mig selv det spørgsmål: Kan jeg med min faglige samvittighed i behold læse og eventuelt prædike over Es 53 en Langfredag? Min faglige viden om teksten siger mig, at den handler om begivenheder i eksiltiden, dvs. 6. årh f.Kr..

Men læst ved en kristen gudstjeneste, eventuelt lige efter at vi har sunget »Hil dig, frelser og forsoner«, er der kun én relevant tolkning: den lidende tjener er et billede på Jesus. Hvordan kan jeg så gøre det med min faglige viden i behold? Det kan jeg ved at fastholde, at en tekst kan indeholde betydningspotentialer, som hverken tekstens forfatter, de dattidige læsere eller eventuelle redaktorer har forbundet med teksten. Dette gælder ikke mindst, når den pågældende tekst er fyldt med billeder, således som

» Den tredje form for intertekstualitet, som jeg vil pege på, er den, hvor en yngre tekst skaber ny betydning af en ældre

det er tilfældet med tjenersangen. Billedet af offerlammet har kunnet bidrage til en tolkning af Jesu lidelse og død. Der er tale om en genlæsning af den gamle tekst med de nye begivenheder som intertekst. Jeg tillægger derfor ikke den gamle forfatter evnen til at forudsige langt senere begivenheder, men poetisk evne til at tolke og formulere lidelse som meningsfuld. Og i dette poetiske sprog kan vi også

finde ord for, at Jesu lidelse og død var meningsfuld.

Fristelsesberetningen som intertekst for Fadervor

Fristelsesberetningen i Matt 4,1-11 er, som nævnt, et eksempel på den form for intertekstualitet, hvor en nytestamentlig tekst er i dialog med en tekst fra Det Gamle Testamente. Men derudover vil jeg også læse den som intertekst for Fadervors syvende bøn.

Som læser kunne man vel have ventet, at Jesus ville svare djævelen med nogle originale udsagn, men det er ikke tilfældet. Alle tre svar er citater fra 5. Mosebog kap. 6-8 (5 Mos 8,3; 6,16; 6,13). Vi skal derfor inddrage den gammeltestamentlige tekst som intertekst. De nævnte kapitler handler om, hvordan Gud i ørkentiden prøvede sit eget folk. Her hedder det, at Gud prøvede sit folk, sådan som en far prøver sin søn (5 Mos 8,5). Dengang var det Israel, der var som en søn for Gud. Nu er det Jesus, der er sønnen. Mens Israels folk vandrede i ørkenen i 40 år, var Jesus i ørkenen i 40 dage, og ligesom Gud på forskellige måder prøvede israelitterne, sådan prøver Gud nu - med djævelen som sin hjælper - sønnen Jesus. Men hvor israelitterne var dårlige sønner, var Jesus den søn, der var lydige mod sin far. Hermed skabes en vigtig kontrast mellem Jesus og forfædrene. Og den har det været vigtigt for Matthæus at få frem gennem de direkte citater.

Både i fristelsesberetningen og i Fadervor handler det om, at Gud udsætter nogen for fristelse. Det er som bekendt Guds ånd, der fører Jesus ud i ørkenen for at blive fristet af djævelen. I Fadervor er det os, der beder Gud om ikke at lede os i fristelse (i Matt 4 med verbet $\pi\epsilon\iota\rho\acute{\alpha}\zeta\omega$ og i Fadervor med substantivet $\pi\epsilon\iota\rho\alpha\sigma\mu\acute{o}\varsigma$). Sammenligner vi vores situation med henholdsvis israelitternes og Jesu, må sammenligningen vel føre til, at hvis vi blev ledt i fristelse, så ville vi reagere som israelitterne. Vi ville falde for fristelsen og følge djævelen og ikke Gud. Vi ville

ikke være som den lydige søn, Jesus. El- lers ville bønner om ikke at blive fristet jo være overflødig.

Frafald ville i fristelsesberetningen betyde, at Jesus bøjede sig for djævelen. Og når Fadervor læses som en eskatologisk bøn og med fristelsesberetningen som intertekst, så vil frafald betyde at vælge djævelen i det endelige opgør mellem Gud og djævelen. Derfor er det også sigende, at Fadervor slutter med en lovprisning af netop Guds og ikke djævelens magt: »for *dit* er Riget og magten og æren i evighed!« Det er ikke djævelen, som i fristelsesberetningen tilbyder Jesus alle verdens riger og deres herlighed, men Gud selv, der ejer riget, magten og æren! Jeg mener derfor, at den korrekte oversættelse vil være: »fri os fra den Onde«.

I de gammeltestamentlige salmer findes der ofte forskellige argumenter for, at Gud skal bønne den bedende. Salmisten kan f.eks. henvise til, hvordan Gud altid tidligere har hjulpet. Fadervor indeholder ikke et sådant bønnehørelsesmotiv, men skulle jeg formulere et, ville jeg henvise til Jesus som den, der lider i menneskers sted, ikke blot på korset, men også i ørkenen. Set i lyset heraf kan vi, når vi beder Gud om at undlade at lede os i fristelse, motivere vores bøn med Jesu stedfortrædende lidelse. Fordi Jesus var i ørkenen i vores sted, kan vi bede Gud om ikke mere at friste nogen.

Ved at læse fristelsesberetningen som intertekst for Fadervor og ved at ind- drage Jesu stedfortrædende lidelse er jeg gået videre end Bent Noack. Noack holder sig alene til, hvad man ud fra jø- disk tradition kan forvente af en bøn som Fadervor. Men en sådan begræns- ning tager ikke højde for, at tekster får betydning ikke blot fra ældre tekster, men også fra de tekster, de redaktionelt er placeret i nærheden af, og fra end- nu yngre tekster som f.eks. den teologi, jeg som fortolker har med i bagagen, når jeg inddrager Jesu stedfortrædende lidelse.

Afslutning

Det er karakteristisk for de sidste årti- er af det 20. århundrede, at læseren har fået en stadig større plads i eksegesen. Og det er godt. For på den ene side bety- der det, at vi eksegeter må tage os selv alvorligt som læsere, og på den anden side medfører det en øget respekt for ik- ke-eksegeters læsning af Bibelen. Den historisk-kritiske metode forudsætter ekspertviden; men det medfører ofte i praksis, at eksegeter nøjes med at dis- kutere med andre eksegeter. Og dermed fjerner vi os – bevidst eller ubevidst – fra den diskussion, der finder sted inden for fag som systematisk teologi og praktisk teologi.

» Det er karakteristisk for de sidste årtier af det 20. århundrede, at læseren har fået en stadig større plads i eksegesen

Mit indlæg om oversættelsen af Fader- vors syvende bøn er derfor en opfordring til, at vi breder drøftelsen af oversættel- sen af Bibelen ud, så gammeltestament- lere ikke holder sig tilbage fra at gå ind i drøftelsen af nytestamentlige oversæt- telsesproblemer og omvendt. Men det er også en opfordring til at få andre fagfolk og lægfolk med i drøftelsen af, hvad det er for et Guds billede og et billede af ond- skabens magt, Bibelen giver udtryk for, og hvordan disse billeder skal gengives i dag. ☹

Noter

1. Artiklen er en bearbejdet udgave af min forelæsning ved afskedsseminaret for lektor Benny Schuster i Løgumkloster, 16. juni 2023. Forelæsningen bar titlen: »Øjne I var ... Øjne I er ... Fra historisk kritik til litterær bibel- fortolkning«.
2. Bent Noack: Om Fadervor. København; Gads Forlag, 1969.

SEKRETARIAT

NYE KONTAKTOPLYSNINGER

Får du ny adresse, mail eller telefonnummer, så husk at sende en mail til sekretariatet.

ARBEJDSMILJØREPRÆSENTANT

Dorte Dideriksen

er valgt i Vejle Provsti i Haderslev Stift.

TILLIDSREPRÆSENTANT

Karin Nebel

er valgt i Vejle Provsti i Haderslev Stift.

PERSONALIA

AFSKED

Henriette Sørig Rosendal

sp. i Hasseris Pastorat i Aalborg Stift er afskediget med opsat pension efter ansøgning fra den 15. oktober 2024.

Marie Sigaard Schou

sp. i Sydhavn Pastorat i Københavns Stift er afskediget med opsat pension efter ansøgning fra den 31. juli 2024.

Jacqueline Moustgaard Thiesen

sp. i Herfølge Pastorat i Roskilde Stift er afskediget med opsat pension efter ansøgning fra den 30. september 2024.

UDNÆVNELSER

Niels Peter Gadegaard Gubi

sp. (kbf) i Sdr. Kongerslev-Nr. Kongerslev-Komdrup Pastorat er ansat som sp. i Alderslyst i Aarhus Stift fra den 1. september 2024.

Sol Bjørn Weismann

er ansat som sp. (kbf) i Dreslette-Helnæs Pastorat i Fyens Stift fra den 1. september 2024.

Henrik Bartholdy

er ansat som sp. (kbf) i Fredens-Nazaret Pastorat i Københavns Stift fra den 1. september 2024.

Lars Östman

er ansat som sp. (kbf) i Rold-Vebbestrup Pastorat i Aalborg Stift fra den 1. september 2024.

Anders Horne Henriksen

er ansat som sp. (kbf) i Rolfsted-Søllinge-Hellerup Pastorat i Fyens Stift fra den 1. august 2024.

Maria Snebjerg Louring Poulsen

er ansat som sp. i Sankt Nikolaj Pastorat i Haderslev Stift fra den 1. august 2024 til den 30. november 2024. Fra den 1. december er ansættelsen i Vejle Sønder Pastorat i samme stift.

Marija Krogh Hjertholm

er ansat som sp. (kbf) i Sønderbro Pastorat i Aarhus Stift fra den 1. september 2024. Til stillingen er knyttet forpligtelse til Sønderbro Kirke, Vor Frelsers Kirke og Klosterkirken på 10%.

Maja Eskerod

er ansat som sp. (kbf) i Tvede-Linde-Møllerup Pastorat i Aarhus Stift fra den 1. september 2024. Til stillingen er knyttet forpligtelse til at betjene Regionspsykiatrien på Randers Regionshospital med en beskæftigelsesgrad på 25%.

Anne Bundgaard Hansen

sp. (oa) i Als-Øster Hurup og Skelund-Visborg pastorer er ansat som sp. (oa) i Odder-Tunø Pastorat i Aarhus Stift fra den 1. september 2024.

Bo Heikendorf Petersen

sp. (kbf) i Filips Pastorat er ansat som præst i Slesvig og Omegn fra den 1. oktober 2024.

Jesper Smed Risbjerg

er ansat som ungdomspræst i frimenigheden Kirken ved Søerne fra den 1. september 2024.

LEDIGE STILLINGER

Sognepræst i Sydhavn Pastorat

Stillingen som tjenestemandsansat sognepræst i Sydhavn Pastorat, Vor Frue-Vesterbro Provsti er ledig til besættelse snarest muligt.

Stillingen er en fuldtidsstilling.

Som ny sognepræst får du et introduktionsforløb, hvor du får en mentor, der guider dig igennem i den første tid i embedet og sætter dig nærmere ind i de forskellige arbejdsopgaver, der er for en præst.

På Præsteforeningens jobportal, www.praesteforening.dk, kan du se meget mere og læse hele stillingsopslaget samt embedsbeskrivelsen fra menighedsrådet.

Udløber den 26. august 2024.

Sognepræst i Holstebro Sogn samt korshærs- og arresthuspræst

Stillingen som tjenestemandsansat sognepræst i Holstebro Sogn samt korshærs- og arresthuspræst i Holstebro Provsti, Viborg Stift er ledig til besættelse den 1. november 2024 eller snarest derefter.

Stillingen er en fuldtidsstilling på 100%, hvor sognepræstestillingen udgør 50%, korshærsdelen udgør 35% og arresthusdelen udgør 15%.

Som ny sognepræst får du et introduktionsforløb, hvor du får en mentor, der guider dig igennem i den første tid i embedet og sætter dig nærmere ind i de forskellige arbejdsopgaver, der er for en præst.

På Præsteforeningens jobportal, www.praesteforening.dk, kan du se meget mere og læse hele stillingsopslaget samt embedsbeskrivelsen fra menighedsrådet.

Udløber den 26. august 2024.

Sognepræst (kbf) i Abild Pastorat

GENOSLAG

Stillingen som tjenestemandsansat sognepræst (kbf) i Abild Pastorat, Tønder Provsti i Ribe Stift er ledig til besættelse den 1. december 2024 eller snarest derefter.

Ud over sognepræstestillingen i Abild Pastorat er der en forpligtelse til at yde bistand på 50% til Tønder Pastorat. Vedr. denne forpligtelse vil der blive udarbejdet et regulativ, som nærmere forklarer, hvad bistanden indebærer.

Stillingen er en fuldtidsstilling.

På Præsteforeningens jobportal, www.praesteforening.dk, kan du se meget mere og læse hele stillingsopslaget samt embedsbeskrivelsen fra menighedsrådet.

Udløber den 26. august 2024.

Sognepræst (oa) i Sankt Hans og Sankt Olai Pastorat

Stillingen som overenskomstansat ungdomspræst i Sankt Hans og Sankt Olai Pastorat, Hjørring Søndre Provsti i Aalborg Stift er ledig til besættelse.

Stillingen er en fuldtidsstilling.

Som ny sognepræst får du et introduktionsforløb, hvor du får en mentor, der guider dig igennem i den første tid i embedet og sætter dig nærmere ind i de forskellige arbejdsopgaver, der er for en præst.

På Præsteforeningens jobportal, www.praesteforening.dk, kan du se meget mere og læse hele stillingsopslaget samt embedsbeskrivelsen fra menighedsrådet.

Udløber den 26. august 2024.

Sognepræst (oa) i Løgstør-Aggersborg-Kornum-Løgsted Pastorat

Stillingen som 80% overenskomstansat sognepræst i Løgstør-Aggersborg-Kornum-Løgsted Pastorat, Vesthimmerlands Provsti i Viborg Stift er ledig til besættelse den 1. november 2024.

Ansættelsen er tidsbegrænset, og løber fra den 1. november 2024 og så længe, Pernille Vigsø Bagge er formand i Præsteforeningen og er sognepræst i Løgstør-Aggersborg-Kornum-Løgsted Pastorat, Vesthimmerlands Provsti.

Som ny sognepræst får du et introduktionsforløb, hvor du får en mentor, der guider dig igennem i den første tid i embedet og sætter dig nærmere ind i de forskellige arbejdsopgaver, der er for en præst.

På Præsteforeningens jobportal, www.praesteforening.dk, kan du se meget mere og læse hele stillingsopslaget samt embedsbeskrivelsen fra menighedsrådet.

Udløber den 26. august 2024.

Teologisk konsulent i skoletjenesten, SYMF (50%) - (Svendborg, Fåborg, Midtfyn, Langeland-Ærø Provstier)

En stilling som Teologisk konsulent i skoletjenesten, SYMF – Svendborg, Fåborg, Midtfyn, Langeland-Ærø Provstier, i Fyens Stift er ledig til besættelse fra den 1. november 2024.

Beskæftigelsesgraden er på 50% svarende til 18,5 timer pr. uge.

Ansættelse og aflønning sker i henhold til den gældende overenskomst for akademikere i staten med tilhørende protokollat.

På Præsteforeningens jobportal, www.praesteforening.dk, kan du se meget mere og læse hele stillingsopslaget samt embedsbeskrivelsen fra menighedsrådet.

Udløber den 26. august 2024.

ANDRE STILLINGER

Ansættelsesvilkår og ansøgningsproceduren fremgår af opslaget.

Danske Sømands-
og Udlandskirker

Præst søges til Den Danske Kirke i Malaga - Margrethekirken i Mijas

Nyd et par aktive år under sydens sol som volontør-præst ved Den Danske Kirke i Mijas på Costa del Sol. Danske Sømands- og Udlandskirker søger en præst i 2 år med mulighed for forlængelse.

Forventet tiltrædelse 1. januar 2025 eller snarest derefter.

Præstestillingen er ulønnet, men der udbetales skattefri diæter, p.t. ca. kr. 12.500 pr. måned. Herudover er alle udgifter til møbleret bolig, tjenstlig transport for præst og evt. partner samt kontorhold dækket. Bil stilles til rådighed. Desuden betales en årlig rejse til Danmark i forbindelse med ferieophold her.

Kirken holder sommerlukket i juli og august måned.

Find hele stillingsopslaget, et prospekt om kirken, menigheden og landet samt kontaktoplysninger på www.dsuk.dk under ledige stillinger. Se også kirkens hjemmeside: www.margrethekirken.com

Ansøgningsfrist: Fredag den 6. september 2024 kl. 12.00

Danske Sømands-
og Udlandskirker

Præst søges til Den Danske Kirke i Edmonton, Alberta, Canada

Stillingen som præst for den danske menighed i Edmonton (Ansgar Danish Lutheran Church) er ledig til besættelse pr. 1. januar 2025 eller snarest derefter.

Præsten ansættes og udsendes af Danske Sømands- og Udlandskirker.

Gode sprogkunderskaber i engelsk er nødvendige, da de fleste gudstjenester, kirkelige handlinger og konfirmationsundervisningen foregår på engelsk. Den Danske Kirke i Edmonton er en levende emigrantmenighed, der hovedsagligt består af midaldrende og ældre sognebørn samt nyere ankomne og deres ikke-danske partnere. En stor del af menigheden er dansk-canadiere, der emigrerede i 1950-60'erne og deres efterkommere. Det er derfor væsentligt, at præsten har god forståelse af dansk kultur og traditioner og samtidig er interesseret i at virke i det større multikulturelle canadiske samfund.

I 2023 fejrede Ansgar deres 100-års jubilæum. I den anledning kunne det nye alterparti med glaskunst af Peter Brandes nydes for første gang, og samtidig blev det nye pibeorgel taget i brug.

Præsteboligen blev renoveret i 1990 og udbygget i 2005. Boligen, som ligger ved siden af kirken, er stor og består af to etager samt en fuld kælder.

Find det udførlige stillingsopslag, en samlet præsentation af kirken og livet som præst i Edmonton samt billedmateriale om boligen og kirkens aktiviteter på www.dsuk.dk under ledige stillinger.

Ansøgningsfrist: Fredag den 6. september 2024 kl. 12.00

VIDSTE DU, AT »PRÆSTEN« ER TILGÆNGELIG FREDAG MORGEN PÅ FORENINGENS HJEMMESIDE?

Vil du være med til at støtte den grønne dagsorden og spare på papiret, så skriv til ddp@praesteforening.dk og afmeld den fysiske levering af bladet.

I stedet kan du læse »Præsten« på din tablet, hvor og hvornår du vil.

Du vil modtage en mail hver fredag med link til bladet.

Præstekraver

vaskes og pipes. Poignetter vaskes.

Else Markussen

Svanevej 4, 7600 Struer

Tlf. 2298 6246

Mail: elsemarkussen2607@gmail.com

Fællessang og fortælling

www.sangforedrag.dk

Højskoleforstander
Birgitte Hansen

Fra Grundtvig til Kim Larsen
– en musikalsk tidsrejse

Grundtvigs livshistorie
i ord og toner

Højskoleaften med sange fra
højskolesangbogen

Præstekraver

Vaskes og pipes og Poignetter vaskes.

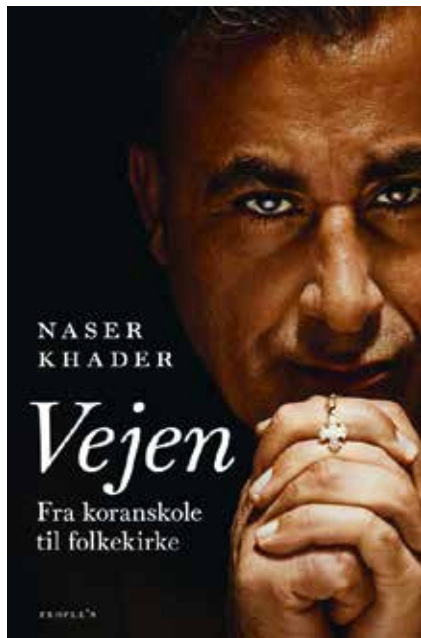
Anni Kant

Skovgårdsvej 16, 3., 2,

7500 Holstebro

Mobil 2087 9525

**MODTAGER DU IKKE BLADET
RETTIDIGT, SÅ KONTAKT
SEKRETARIATET STRAKS**

Vejen til Rom

– En unik rejse – I sporet på Paulus

Paulus var jøde og romersk statsborger, født i min fars føde-land, Palæstina/Israel. Han konverterede til kristendommen på vej til min mors fødeby, Damaskus. Som Paulus ankom jeg selv til kristendommen efter en opvækst med en lovreligion. Det har været medvirkende til min Paulus-fascination og til min nøje opmærksomhed på ham som konvertit.

Paulus er ophavsmand til kristen samvittighed og individualisme. Han døde i Rom cirka år 64-67 e.Kr. På rejsen til Rom besøger vi de steder der er knyttet til Paulus' historie, kirkerne San Paolo alla Regola og Santa Maria in Via Lata, Mamertiner-fængslet, den sydlige byport San Paolo, Cestius-pyramiden og Aquæ Salvia (de salviske kilder), hvor Paulus menes at være blevet halshugget. Desuden også San Sebastiano-katakomberne og hovedkirken San Paolo Fuori le Mura.

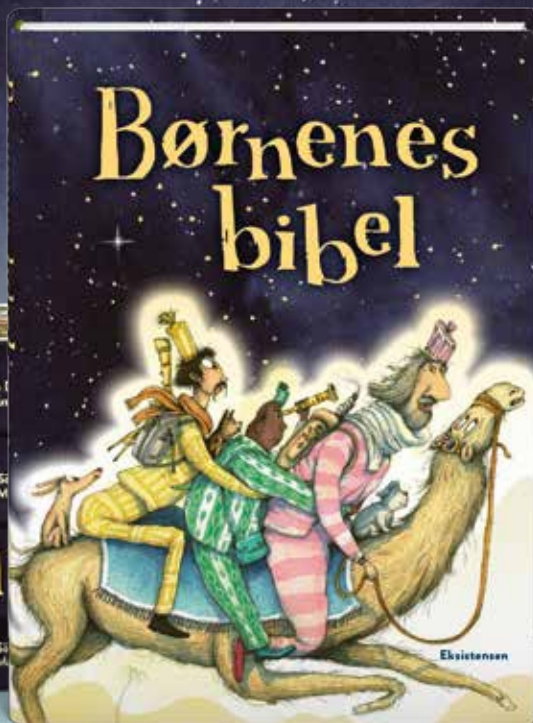
I Filipperbrevet skriver Paulus: "Glæd jer altid i Herren". Og han understreger det: "Jeg siger det atter: Glæd jer".

Tag med mig til Rom og følg i Paulus' spor. Glæd jer!
Rejseleder: Naser Khader

2 afgang: 5.-9. december 2024 og 13.-17. marts 2025
Begrænsede pladser. For udførligt program, priser og tilmelding, se hjemmesiden www.storytravel.dk eller ring på +45 50 70 85 03.

PALMYRA Naser Khaders Kulturrejser www.palmyrarejser.dk – rejsen arrangeres i samarbejde med STORYTRAVEL www.storytravel.dk – +45 50 70 85 03

Køb 5 stk. hos
eksistensen.dk
og spar 10 %

“*Børnenes bibel* er nok den bedste grundbog i kristendommen, jeg er stødt på. Her er ikke kun de store historier, men også en række vigtige salmer, bønner og Guds ti bud i en letforståelig version.” DAGENS NYHETER

Børnenes bibel

Af Biskop Sören Dalevi, illustreret af Marcus-Gunnar Pettersson

Indbundet | 274 sider | 289,95 kr.

Flere end 40 centrale historier fra Bibelen er genfortalt i denne flotte bog, og som noget helt særligt rummer bogen også salmer og bønner.

LÆS MERE PÅ EKSISTENSEN.DK

MAD NOK TIL ALLE

HØSTKOLLEKT 2024

I en urolig verden kan ingen tage høsten for givet. Folkekirkens Nødhjælp samler ind til dem, der ikke har mulighed for selv at høste.

At samle ind og dele ud er en måde at sige tak for høsten. Du kan være med.

MOBILEPAY: 64 64 64

NETBANK/GIRO: Reg.: 4183
Konto: 605 2800 Mrk: Høst

NØDHJÆLP.DK/HØST

Du giver. Mening.

KOLOFON

Den danske Præsteforening, Rosenvængets Alle 16, 2100 København Ø. Tlf. 35 26 05 55. Tlf. tid 10.00-15.00. Mail: ddp@praesteforening.dk Formand: Sognepræst Pernille Vigsø Bagge, Sjægten 30, Vormstrup, 9670 Løgstør. Tlf. 23 35 20 44. Ansvarsh. red.: Pastor Jakob Brønnum, Rosenvængets Alle 16, 2100 København Ø. Tlf. 53 60 84 96 • Artikler, debatindlæg og arrangementsmeddelelser (uge til uge) e-mailles som vedhæftet fil til redaktøren: red@praesteforening.dk • Deadline: Fredag 2 uger før udgivelsen • NB: Anmelderbøger sendes til Præsteforeningens Blad, Strandbygaard, Trykkerivej 2, 6900 Skjern • Annonceindrykning: Direkte til Den danske Præsteforening • Du skal selv kontakte Præsteforeningen, når du flytter – vi får ikke besked fra postvæsenet eller folkeregisteret • Hjemmeside: www.praesteforening.dk • Tryk: Strandbygaard, 6900 Skjern. ISSN 2596-822X • Kontrolleret oplag: 3.404 eksemplarer i perioden 2022-2023.

www.praesteforening.dk